

A Carta de Zaragoza

Requilorios. Una nueva bisi3n entegrata de l'augua

Os partezipans en a Trebuna de l'Augua reconoxemos que l'augua ye esenzial ta la bida en o planeta.

Os nuevos paradigmas sobre augua e sostenibilidad gosan superar a bisi3n meram3n antropozentrica por entender que, meyante una chesti3n entegrata d'os recursos idricos, se protechen d'una tongada a perbibenzia d'o estar umano e a d'o planeta.

Considerando:

- 1. Que l'augua e os ecosistemas d'a Tierra deben estar preserbatos e protechitos.*
- 2. Que l'acceso 3 l'augua potable e 3 l'asanamiento ye un dreito umano que debe estar guarenziato por os poders publicos.*
- 3. Que os pueblos d'a Tierra han asumito, 3 trabi3s d'os Oxetibos de Desarrollo d'o Milenio, un serio comprom3s en relaci3n con l'augua.*
- 4. Que l'acceso 3 l'augua ye un potente impulsador de desarrollo*
- 5. Que l'augua desempeña una funzi3n alazetal en a produzi3n e transferencia d'enerch3a.*
- 6. Que a requesta d'augua seguir3 crexendo, prenzipalm3n por os incrementos demografico e de l'econom3a, lo que puede embolicar un aumento d'a racada idrica.*
- 7. Que las predizi3ns endican que lo cambeo climatico ye capable de modificar a disponibilid3 e as nezesidaz d'augua en tot lo planeta.*
- 8. Que as teunoloch3as disponibles premiten produzir augua dulce 3 partir de l'augua salata e d'a boira e, antim3s, esbiellar e reutilizar l'augua 3 pres razonables e con menors impautos ambientals.*
- 9. Que a perbibenzia e transformazi3n d'o meyo rural yen direitam3n binculatas 3 la disponibilid3 e uso sostenible de l'augua.*
- 10. Que a sostenibilidad d'a produzi3n d'alimentos ye direitam3n ligata 3 l'uso efizi3n de l'augua.*

11. Que a educación, a cultura, a comunicación e a partezipación han d'estar exes de transformazón d'a chestión d'os recursos idricos en tot lo mundo.

12. Que ye alazetal ta la chestión entegrata de l'augua e a sustentibilidadá o enfortimientu d'a suya gubernanza en toz os libels, lo que comporta a mayor partezipación e corresponsabilidadá d'a soziedad.

13. Que a unidat de compleganza hidrografica ye l'ambito territorial más efizién ta aprobeitar l'augua e que millor permite resolber os conflitos entre países, rechions u usuarios.

14. Que asegurar bías de financiación e formas de compartir o risque economico, baxo criterios de sustentibilidadá, ye indispensable ta l'esito d'as inizatibas e autuazions en o ambito idrico.

15. Que a imbersión en infraestruturas d'augua en os países en desarrollo ye indispensable ta l'achiquimientu d'a pobreza e ta lo creximientu economico, estando ros libels d'imbersión autuals insufiziens ta alcanzar os Oxetivos de Desarrollo d'o Milenio.

16. Que a interbenzió pública debe prener a inizatiba ta promover a lechislazió e a estrutura adecuatas d'os dreitos de l'augua.

17. Que a imbestigazió, o desarrollo e l'innobazió son pilars fundamentals que sustentan o conoximientu, a trobada de soluzions, o bienestar e a sustentibilidadá en materia idrica.

A Tribuna de l'Agua RECOMIENDA

A. CON CARÁUTER UNIBERSAL

A1. Que o desarrollo d'as soziedaz se promueba á partir de criterios de sustentibilidadá e de traza respetuosa con a naturaleza.

A2. Que s'establan prioridaz y embrecamientos d'intrés cheneral ta l'umanidá arredol de l'augua, alazetatos en os prenzípios eticos de sustentibilidadá, transparencia y equidá intra e interchenerazional.

A3. Que s'empente una chestión de l'augua partezipatiba, efizién e solidaria, de modo que fomente a responsabilidadá endividual e coleutiba, mediante o desarrollo compartido de conoximientu y esperenzias.

A4. Que s'estatuezan compromises e normas ta ra mitigación d'os efeutos negatibos causatos por o cambeo climatico e por os fenomenos extremos, e ta l'adautación á ixas situazions.

A5. Que as soluzions e os modelos de chestión idrica s'adauten á os libels de desarrollo, cultura e capacidaz socials de cada territorio e soziedá.

A6. Que as unidaz basicas de chestión de os recursos idricos seigan compleganza hidrografica e l'acuifero, mesmo en os causos en que aigan caráuter supranazional.

A7. Que se logre que bi aiga en tot lo mundo augua potable segura e asanamiento efícaz, en zonas tanto urbanas como rurals, meyante l'asunzión de compromises globals, a fixación de metas reyalistas e l'adozión de soluzions concretas.

A8. Que o somenistro d'augua potable e a replega e tratamiento d'as auguas de repui son prioritarios. As almenistrazions publicas deben guarenziar-los con tarifas chustas e que aseguren a cobertura d'os costes.

A9. Que a chestión d'a requesta seiga, á lo menos, tan importán como a chestión de l'ufierta en as dezisions de politicas, estratechias, plans, programas e presupuestos.

A10. Que s'enguizquen a imbestigación, o desarrollo y a innobazión en lo que pertoca á l'augua e s'azelere a transferencia d'os suyos resultatos e benefizios ta ra soziedá.

A11. Que se creye una Achenzia Mundial de l'Augua cualas misiones prenzipals seigan:

a) Parar e presentar debán de l'Organización de Nazions Unitas a Carta de Dreitos e Responsabilidaz d'os Estars Umanos con l'Augua.

b) Farchar una bastida normadera mundial sobre l'augua en un contesto de desarrollo sustenible que seiga reconoxito por os países.

c) En materia de recursos idricos, parar y empentar o desarrollo d'a Combenzión Internacional sobre Cambeo Climatico, Fenomenos Climaticos Esternos e Control de Risques.

d) Empulsar l'aprobazión d'o Protocolo Internacional ta la Chestión Pazifíca e Produtiba d'as Compleganzas Transgüegatizas en o mundo.

e) Asistir á os países que demanden refirme en materia de chestión entegrata de l'augua.

f) Empentar a educación, os prenzípios e as baluras que, coderens con lo esposato, precuren una adecuada etica de l'augua.

g) Promober a espardidura e l'entrecambeo eficaz e mundial de buenas prauticas, lizions aprenditas, modelos e prozesos reproducibles, esperenzias que aigan alcanzato lo desito e recomendazions, á trabiés d'un zentro propio de decumentazión e transferenzia sobre augua e desarrollo sustenible.

h) Promober alianzas publico-pribatas que premitan achuntar esfuerzos ta aconsiguir que o somenistro e l'asanamiento unibersals seigan una reyalidá.

B. Á OS PODERS PUBLICOS, USUARIOS DE L'AGUA E ZIUDADANOS

B1. Que se protexan de modo eficaz os ecosistemas, por a suya balgua intrinseca e ta guarenziar as fuens d'augua.

B2. Que se leben á cabo as dotazions de serbizios basicos d'asanamiento e depurazión d'auguas de repui e os suyos tarquins, d'aluerdo con as reyalidaz locals, e que bi encorporen libels sanitarios de referenzia mundial que aseguren a salú, a ichiene e lo bienestar.

B3. Que s'adoten midas que guarenzien dotazions basicas d'augua potable en o interior d'a bibienda u tan amanata á ella como seiga posible. En situazions de pobreza, os gobiernos deben guarenziar dotazions minimas d'augua.

B4. Que en l'ordenamiento churidico y en o desarrollo normatibo se consideren os abitos culturals no perchudizials e os dreitos anzestrals d'a poblazión.

B5. Que se sozmeta á o control publico a chestión d'os serbizios publicos d'augua e asanamiento.

B6. Que s'achuste y controle a requesta d'augua en recurriendo á o mesmo tiempo á criterios educatibos, informatibos, partezipatibos e tarifarios.

B7. Que s'achica o rezago en sistemas rurals de somenistro meyante entrecambios d'esperenzias e de modelos de chestión partezipatiba, adautatos e asumitos por a poblazión usuaria.

B8. Que s'empenten e apliquen as teunolochías que premiten o estalbio, a desalinizazión e l'aproveitamiento d'auguas de mar, l'acorporamiento de boiras, a depurazión, esbiellamiento e reutilizazión de l'augua con alta

efizienz en consumo enerchetico de baxo impauto ambiental, en potenziando as enerchías sostenibles.

B9. *Que, á la bista d'a prebisión de creximiento demografico, os países consideren l'agricultura no sólo que como un seutor economico, sino como un seutor estratechico.*

B10. *Que s'enguizquen y espartan midas ta amillorar reganos con o logro d'una mayor efizienz idrica enerchetica.*

B11. *Que se definan modelos finanziaers responsables e con guarenzias, entre países e instituzions, de forma que premitan replegar en o mercato capitals ta imbersions en as infraestructuras idraulicas nezesarias ta la prestación d'os serbizios publicos de somenistro e asanamiento, asinas como en a capacitazi3n d'os recursos umanos que calgan.*

B12. *Que s'apliquen criterios de razionalidá economica que promueban a efizienz e a sostenibilidad, á o tiempo que incorporen prenzípios de chustizia sozjal e ambiental en a chestión de l'augua.*

B13. *Que s'establan politicas entegratas ta fazelitar a reasignazi3n d'augua entre os dibersos usos, sempre que con ixo se faborexcan a efizienz economica e a calidá ambiental.*

B14. *Que os ziudadanos partezipen como corresponsables en a chestión entegrata de l'augua e a sostenibilidad.*

B15. *Que os ziudadanos asuman que l'augua ye, fueras d'un recurso umano, un patrimonio de toz os estars bibos.*

ZARAGOZA 2008: UNA EXPO SIN CALENDATA DE ZIRCONDUZI3N

Ista Carta de Zaragoza 2008 s'encomendará á la Secretaría Cheneral d'a ONU, á o Bureau International des Expositions y á o Gobierno d'España, ta empentar as suyas recomendaciones.

A totalidá d'a documentazi3n en que s'ha basata ista Carta --ponenzias, debates, sintesis e conclusions-- queda recullita, como erenzio que compartir, en dibersos anexos que forman o Legato e a Caja Azul, la cual quedará baxo costodia d'España, como país anfitri3n d'a Expo Internacional de l'año 2008.

La Carta de Saragossa

Preàmbul. Una nova visió integrada de l'aigua

Els participants a la Tribuna de l'Aigua reconeixem que el agua és essencial per a la vida en el planeta.

Els nous paradigmes sobre aigua i sostenibilitat pretenen superar la visió merament antropocèntrica per entendre que, mitjançant una gestió integrada dels recursos hídrics, es protegeixen al mateix temps la supervivència de l'ésser humà i la del planeta.

Considerant:

1. Que l'aigua i els ecosistemes de la Terra han de ser preservats i protegits.
2. Que l'accés a l'aigua potable i al sanejament és un dret humà que ha de ser garantit pels poders públics.
3. Que els pobles de la Terra han assumit, a través dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, un seriós compromís en relació amb l'aigua.
4. Que l'accés a l'aigua és un potent vector de desenvolupament.
5. Que l'aigua ocupa una funció fonamental en la producció i transferència d'energia.
6. Que la demanda d'aigua seguirà creixent, principalment per l'increment demogràfic i de la economia, això pot implicar un augment de la *petjada hídrica*.
7. Que les prediccions indiquen que el canvi climàtic és capaç de modificar la disponibilitat i les necessitats d'aigua en tot el planeta.
8. Que les tecnologies disponibles permeten produir aigua dolça a partir de l'aigua salada i de la boira i, a més, regenerar i reutilitzar l'aigua a preus raonables i amb menors impactes ambientals.
9. Que la pervivència i transformació del medi rural estan directament vinculades a la disponibilitat i ús sostenible de l'aigua.

- 10.** Que la sostenibilitat de la producció d'aliments està directament lligada a l'ús eficient de l'aigua.
- 11.** Que l'educació, la cultura, la comunicació i la participació han de ser eixos de transformació de la gestió dels recursos hídrics en tot el món.
- 12.** Que és bàsic per a la gestió integrada de l'aigua i la sostenibilitat l'enfortiment de la seua governança en tots els nivells, el que implica la major participació i corresponsabilitat de la societat.
- 13.** Que la unitat de conca hidrogràfica és l'àmbit territorial més eficient per a aprofitar l'aigua i això permet resoldre millor els conflictes entre països, regions o usuaris.
- 14.** Que assegurar vies de finançament i formes de compartir el risc econòmic, sota criteris de sostenibilitat, és indispensable per a l'èxit de les iniciatives i actuacions en l'àmbit hídric.
- 15.** Que la inversió en infraestructures d'aigua en els països en desenvolupament és indispensable per a la reducció de la pobresa i per al creixement econòmic, sent els nivells d'inversió actuals insuficients per a arribar a els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni.
- 16.** Que la intervenció pública ha de prendre la iniciativa per a promoure la legislació i l'estructuració adequades dels drets d'aigua.
- 17.** Que la investigació, el desenvolupament i la innovació són pilars fonamentals que sustenten el coneixement, la troballa de solucions, el benestar i la sostenibilitat en matèria hídrica.

La Tribuna de l'Aigua RECOMANA

A. AMB CARÀCTER UNIVERSAL

- A1.** Que el desenvolupament de les societats es promoga a partir de criteris de sostenibilitat i de manera respectuosa amb la naturalesa.
- A2.** Que s'establisquen prioritats i compromisos d'interès general per a la humanitat entorn de l'aigua, fundats en els principis ètics de sostenibilitat, transparència i equitat intrageneracional i intergeneracional.
- A3.** Que s'impulse una gestió de l'aigua participativa, eficient i solidària, de manera que fomenti la responsabilitat individual i col·lectiva, mitjançant el desenvolupament compartit de coneixement i experiències.

A4. Que s'establisquen compromisos i normes per a la mitigació dels efectes negatius causats pel canvi climàtic i pels fenòmens extrems, i per a l'adaptació a aqueixes situacions.

A5. Que les solucions i els models de gestió hídrica s'adaptin als nivells de desenvolupament, cultura, i capacitats socials i econòmiques de cada territori i societat.

A6. Que les unitats bàsiques de gestió dels recursos hídrics siguin la conca hidrogràfica i l'aqüífer, fins i tot en els casos que tinguin caràcter supranacional.

A7. Que s'assolisca que haja en tot el món aigua potable segura i sanejament eficaç, en zones tant urbanes com rurals, mitjançant l'assumpció de compromisos globals, la fixació de metes realistes i l'adopció de solucions concretes.

A8. Que el proveïment d'aigua potable i la recollida i el tractament de les aigües residuals són prioritaris. Les administracions públiques han de garantir-los amb tarifes justes i que assegurin la cobertura dels costos.

A9. Que la gestió de la demanda siga, almenys, tan important com la gestió de l'oferta en les decisions de polítiques, estratègies, plans, programes i pressupostos.

A10. Que s'incentiven la investigació, el desenvolupament i la innovació quan concerneix a l'aigua i s'accelere la transferència dels seus resultats i beneficis a la societat.

A11. Que es creï una Agència Mundial de l'Aigua les missions principals de la qual siguin:

a) Preparar i presentar davant l'Organització de la Nacions Unides la Carta de Drets i Responsabilitats dels Éssers Humans amb l'Aigua .

b) Articular un marc normatiu mundial sobre l'aigua en un context de desenvolupament sostenible que siga reconegut pels països.

c) En matèria de recursos hídrics, preparar i impulsar el desenvolupament de la Convenció Internacional sobre Canvi Climàtic, Fenòmens Climàtics Extrems i Control de Riscos.

d) Impulsar l'aprovació del Protocol Internacional per a la Gestió Pacífica i Productiva de les Conques Transfrontereres en el món.

e) Assistir als països que demanden recolzament en matèria de gestió integrada de l'aigua.

f) Impulsar l'educació, els principis i els valors que, coherents amb l'exposat, susciten una adequada ètica de l'aigua.

g) Promoure la difusió i l'intercanvi eficaç i global de bones pràctiques, lliçons apreses, models i processos reproducibles, experiències que hagen arribat a l'èxit i recomanacions, a través d'un centre propi de documentació i transferència sobre aigua i desenvolupament sostenible.

h) Promoure aliances públic-privades que permeten conjuminar esforços per a aconseguir que el proveïment i el sanejament universals siguin una realitat.

B. ALS PODERS PÚBLICS, USUARIS DE L'AIGUA I CIUTADANS

B1. Que es protegiscuen de manera eficaç els ecosistemes, pel seu valor intrínsec i per a garantir les fonts d'aigua.

B2. Que es porten a terme les dotacions de serveis bàsics de sanejament i depuració d'aigües residuals i els seus fangs, acords amb les realitats locals, i que incorporin nivells sanitaris de referència mundial que assegurin la salut, la higiene i el benestar.

B3. Que s'adopten mesures que garantisquen dotacions bàsiques d'aigua potable en l'interior de l'habitatge o tan prop d'ella com siga possible. En situacions de pobresa, els governs han de garantir dotacions mínimes d'aigua.

B4. Que en l'ordenament jurídic i en el desenvolupament normatiu es consideren els hàbits culturals no perjudicials i els drets ancestrals de la població.

B5. Que se sotmeta al control públic la gestió dels serveis públics d'aigua i sanejament.

B6. Que s'ajuste i controle la demanda d'aigua recurrent al mateix temps a criteris educatius, informatius, participatius i tarifaris.

B7. Que es reduísca el retard en sistemes rurals de proveïment mitjançant intercanvis d'experiències i de models de gestió participativa, adaptats i assumits per la població usuària.

B8. Que s'impulsen i apliquen les tecnologies que permeten l'estalvi, la desalinització i aprofitament d'aigües del mar, la captació de boires i de pluges, la depuració, regeneració i reutilització de l'aigua amb elevada eficiència en consum energètic de baix impacte ambiental, potenciant les energies sostenibles.

B9. Que, a la vista de la previsió de creixement demogràfic, els països consideren l'agricultura no

solament com un sector econòmic, sinó com un sector estratègic.

B10. Que s'estimulen i difonguen mesures per a millorar regadius amb assoliment d'una major eficiència hídrica energètica.

B11. Que es definisquen models financers solvents i amb garanties, entre països i institucions, de manera que permeten captar en el mercat capitals per a inversions en les infraestructures hidràuliques necessàries per a la prestació dels serveis públics de proveïment i sanejament, així com en la capacitat dels recursos humans precisos.

B12. Que s'apliquen criteris de racionalitat econòmica que promoguen l'eficiència i la sostenibilitat, al mateix temps que incorporen principis de justícia social i ambiental en la gestió de l'aigua.

B13. Que s'establisquen polítiques integrades per a facilitar la reassignació d'aigua entre els diversos usos, sempre que amb això s'afavorisquen l'eficiència econòmica i la qualitat ambiental.

B14. Que els ciutadans participen com a corresponsables en la gestió integrada de l'aigua i la sostenibilitat.

B15. Que els ciutadans assumisquen que l'aigua és, a més d'un recurs d'ús humà, un patrimoni de tots els éssers vius.

SARAGOSSA 2008: UNA EXPO SENSE DATA DE CADUCITAT

Esta Carta de Saragossa 2008 s'encomanarà a la Secretaria General de l'ONU, al *Bureau International des Expositions* i al Govern d'Espanya, per a impulsar les seues recomanacions.

La totalitat de la documentació que s'ha basat aquesta Carta --ponències, debats, síntesis i conclusions-- queda arreplegada, com patrimoni que compartir, en diversos annexos que formen el Llegat i la Caixa Blava, la qual quedarà en guarda d'Espanya, com país amfitrió de la Expo Internacional de l'any 2008.

CARTA A JERÓNIMO BLASCO

Estimado Jerónimo:

Es para mí una gran satisfacción dirigirme a ti para adjuntarte con esta carta las traducciones al aragonés y al catalán de la Carta de Zaragoza. Independientemente de los juicios que desde perspectivas diferentes se puedan hacer sobre sus contenidos, este documento es en estos momentos el principal resultado de tres meses de deliberaciones del *think-tank* mundial sobre el agua que ha sido la Expo de Zaragoza. Se trata de un legado que bien merece ser aprovechado

El debate intergubernamental debe iniciarse ahora sobre la base de esta reflexión acerca de la gestión del agua a nivel mundial. Conseguir impulsarlo es un empeño en el que tanto tú como Eduardo Mestre también contáis con el apoyo de Chunta Aragonesista. Igualmente, tal y como el Grupo Municipal de Chunta Aragonesista en el Ayuntamiento de Zaragoza anunció públicamente esta misma semana, la consecución de la sede de la Agencia Mundial del Agua, para la que proponemos el espacio del que ha sido hasta ahora el recinto de la muestra como ubicación en nuestra capital, constituye un objetivo fundamental para rentabilizar los logros de nuestra Expo.

Todo ello sin perjuicio de otras valoraciones acerca del desarrollo de este acontecimiento en las que Chunta Aragonesista hubiese deseado un balance más positivo, particularmente las que se refieren a las actuaciones relacionadas con la navegación en el río, la presencia de la cultura aragonesa tradicional y contemporánea o el empleo de nuestras lenguas patrimoniales aragonesas junto al castellano y otras extranjeras. No obstante lo cual, me permito seguir proponiéndote que, en la medida de tus posibilidades, y haciendo uso de estos textos que te remito, des también el testimonio del compromiso de nuestro Aragón diverso con la solución de los desafíos de la Humanidad con el agua, expresado en nuestras marginadas -pero todavía vivas- lenguas, uniéndolas así a todas las demás del planeta.

Recibe un afectuoso saludo,

A handwritten signature in blue ink that reads 'Miguel Martínez Tomey'. The signature is written in a cursive style and is positioned above a horizontal line.

Miguel Martínez Tomey
Secretaire de Politica Cultural e Identidá Nazional
Chunta Aragonesista